

Motivatie meer gericht op welzijn dan op economie

'Melkveehouders zijn niet goed in beweiden'

De Nederlandse melkveehouder is niet meer zo goed in beweiden. Dat is hem nooit goed geleerd. Dat concludeert Kees-Jaap Hin van Stichting Weidegang uit een eigen enquête. „Hier zijn we 'mad about cows', maar in Nieuw-Zeeland of Ierland zijn ze 'mad about grass'." Dus is de Praktijkschool voor Beweiding opgericht.

De Nederlandse melkveehouder heeft volgens Kees-Jaap Hin, secretaris van Stichting Weidegang, nog veel te leren over hoe hij zijn weiland zo optimaal mogelijk kan gebruiken voor weidegang. „De motivatie om weidegang de afgelopen jaren te promoten, was vooral gericht op dierwelzijn, de omgeving en de melkveehouder zelf. De onderzoeken gingen niet over beter beweiden. Het financiële aspect en de

optimale benutting van gras waren van ondergeschikt belang. De koeien naar buiten doen gaf een goed gevoel, maar de melkveehouder was minder met het beweidingssysteem zelf bezig.”

Gezondheid en welzijn

Het beeld dat Hin schetst, is niet slechts een onderbuikgevoel, maar wordt bevestigd

door de enquête die onder vierhonderd melkveehouders is gehouden. Uit die enquête, uitgevoerd door AgriDirect, rolde dat 68 procent van de melkveehouders de koeien beweiden vanwege de gezondheid en het welzijn van de koeien. 26 procent geeft aan dat plezier een belangrijke reden is om de koeien te weiden, 25 procent doet dat omdat het minder arbeid vraagt en 19 procent noemde het imago van de sector

Uit Nieuw-Zeelands (en lers) onderzoek blijkt dat weidegang de laagste kosten per liter melk heeft.

‘We zijn de kennis en het vakmanschap vergeten’

Melkveehouder en NAIK-bestuurslid Koen Bolscher uit Almelo herkent het beeld van de Stichting Weidegang dat de Nederlandse melkveehouder het vakmanschap voor weidebeheer langzaam is kwijtgeraakt. „Als ik uit eigen ervaring spreek en om me heen kijk, dan klopt dat beeld. In Ierland is veel meer vakmanschap en de benutting van grasland is veel efficiënter dan in Nederland.”

In Almelo heeft Bolscher een melkveebedrijf met 205 melkkoeien en een huiskavel van 45 hectare, waarvan 35 hectare goed beweidbaar is. Jaarlijks koopt hij zo'n 20 hectare gras op stam en heeft hij goede contacten met een akkerbouwer. Bolscher weidt zijn koeien en is kritisch op zichzelf. „We hebben een intensief bedrijf en dit jaar gaan we het stripgraassysteem toepassen. Daarmee zorg je voor een hogere benutting. De koeien lopen alleen buiten als ze echt gras eten. Vanwege het weer en het grasaanbod kunnen we helaas nog geen zes uur beweiden, maar we hebben de koeien dit jaar wel eerder naar buiten gedaan. Uit onderzoek blijkt namelijk dat het gras dan beter stoelt en groeit. Daarnaast gaan we ook beginnen met het siëstasysteem. Dat betekent dat we de koeien 's ochtends na het melken naar buiten doen tot de middag en 's avonds na het melken ook weer laten beweiden tot aan middernacht. Onderzoek toont namelijk aan dat het natuurlijke grasgedrag van de

Copyright foto

koe in de ochtend en avond plaatsvindt. De koeien eten dus in hun natuurlijke ritme en we hopen op die manier een maximale grasopname en -benutting te krijgen.”

Het zijn volgens Bolscher vaak heel logische dingen, waarvan een veehouder achteraf zegt: dat wisten we wel. „Maar we zijn ze vergeten en door de studieclub waar ik aan deelneem, komt deze kennis weer naar boven. Je hoeft zaken op je bedrijf niet totaal te veranderen, je kunt ook kleine aspecten veranderen die het rendement verbeteren. Beweiden moet je 'fine tunen'.”

„Meer energie steken in vakmanschap is ook voor de sector van belang en door de kennis weer op peil te brengen, kun je financieel meer met beweiden dan menigeen denkt. Het probleem met beweiden en bedrijfseconomie is echter dat het moeilijk is om het betere rendement te onderzoeken. Er zijn te veel variabelen, zoals het weer, loonwerkkosten of eigen mechanisatie, krachtvoer. Daardoor is het lastig om op de cent nauwkeurig een berekening te maken. Er worden in een onderzoek daardoor veel aannames gemaakt. Boeren houden er bovendien van om zich aan collega's te spiegelen, maar spiegelen aan weidegang is juist door die variabelen lastig.”

als belangrijkste motivatie. Slechts voor 14 procent is het financieel rendement een belangrijke reden en bij 8 procent de weidegangbonus. Toch geeft 57 procent aan dat weidegang op hun bedrijf een bijdrage levert aan het financieel rendement. 40 procent is tevreden over de benutting van het gras.

In de planning voor beweiding wordt veel ad hoc gestuurd: 55 procent van de melkveehouders kijkt bij de keuze van percelen hooguit een week vooruit. Bijna twee derde van de melkveehouders krijgt waardering voor het vakmanschap om de koeien te weiden. Vakmanschap is daarmee een aangrijpingspunt om het dagelijks management van weidegang te versterken.

Lage kosten

Volgens de secretaris van de stichting was de enquête nodig om een duidelijk beeld te krijgen en aanknopingspunten om de beweidingssystemen in Nederland te stimuleren en te verbeteren. En vanuit een economisch oogpunt is dat voor melkveehouders belangrijk. Uit de resultaten van onder meer Ierland en Nieuw-Zeeland blijkt dat weidegang de laagste kosten per liter melk heeft. „Daar zijn ze 'mad about grass' en in Nederland 'mad about cows'. We moeten eigenlijk beide visies combineren.” De koe is belangrijk, maar als beweiden de goedkopere manier van melken is, dan zou de melkveehouder zich hier meer op kunnen concentreren, want juist lage kosten worden in de nabije toekomst een nog belangrijker aspect. Melk gaat namelijk daar geproduceerd worden waar veel gras is en de kosten laag

zijn om te kunnen concurreren met de melkprijzen op de wereldmarkt. Hin: „We hadden eerst deze enquête nodig om precies te zien hoe de melkveehouder beweidt. Daar is hij dus niet goed in. De laatste twintig jaar zijn melkveehouders minder bewust bezig en doen ze het minimale om te beweiden, maar beweiden moet je echt in je vingers hebben om het maximale eruit te halen. Melkveehouders zijn helaas nog niet bezig om zoveel mogelijk vers gras in de koe te krijgen.”

Praktijkschool

Om de leemte in de kennis van beweiden op te vullen en het vakmanschap van melkveehouders te versterken heeft stichting Weidegang onlangs de Praktijkschool voor Beweiding opgericht. Daarnaast introduceert de stichting de Weideman. Dat is de vakman van Nederland op het gebied van weidegang voor de melkveehouderij. Hij geeft kennis en adviezen over weidegang in de dagelijkse praktijk. Hij stuurt wekelijks een WeideVakmail met het laatste nieuws over weidegang en een praktische actuele tip (zie ook pagina 25).

In de Praktijkschool voor Beweiding worden vijftien adviseurs uit het netwerk van de stichting als vakmannen opgeleid om veehouders te ondersteunen in de dagelijkse keuzes. Hin: „De adviseurs zijn werkzaam bij mengvoercoöperaties, adviesbureaus en andere organisaties. Vakmanschap is de sleutel om meer grip te krijgen op beweiden en de resultaten sterk te verbeteren. Er zijn op dit moment 75 melkveehouders die meedoen en in studiegroepen bij elkaar komen. We gaan leren uit de praktijk en dit meteen toepassen.

Het Nieuw-Zeelandse concept de Farmwalk vormt de basis voor de opleiding. Uitgangspunt van de Farmwalk is een rondgang door je gras om op basis daarvan keuzes te maken voor de komende weken. Farmwalk is een concept waar je elke week naar het gras kijkt aan de hand van enkele aandachtspunten, die voor elke periode verschillend is. Dat concept gaan we voor de Nederlandse situatie aanpassen.”

Kijken naar gras

Het concept is een belangrijk onderdeel voor optimaal beweiden, want om beweidingssystemen goed toe te passen is één ding heel belangrijk: kijken. „Kijk naar het gras. Een boer kijkt elke avond ook even naar zijn koeien. Hij moet elke week ook naar zijn gras kijken. Kijken is de basis van een goed weidebeheer. Dat kun je doen door een graslandhoogtemeter, maar ook met streepjes op je laarzen. Cijfers zijn belangrijk om het grasland te lezen. In Engeland ontmoette ik een melkveehouder die elke vrijdag door zijn grasland loopt en in een Excel-document de cijfers bijhield. Al meer dan tien jaar. Hij vertelde dat hij nooit werd verrast, ook al weidde hij met 500 koeien. Hij wist alles over zijn weilanden. Dat was voor mij een echte 'eye opener'.”

Hin pleit niet zozeer voor een totaal beweidingssysteem, maar pleit ervoor dat een melkveehouder een bewuste keuze maakt voor een systeem en dat optimaal uitvoert. „Als je naar de economische resultaten kijkt en weet dat elke kilo gras 5 tot 10 cent oplevert, moet je proberen zoveel mogelijk vers gras in de koe te krijgen. Dat vraagt om vakmanschap en optimale benutting.” ■